23/02/2019

Οι σύγχρονοι Βορειοηπειρώτες και τα αρχαία ονόματά τους

/ Ομογένεια

Του Γιώργου Γκοτζιά, Εκπαιδευτικού

Η ονοματολογική σύνθεση μιας περιοχής, είναι εκείνη η οποία σε μεγάλο βαθμό προσδιορίζει την ιστορική καταγωγή αλλά και τη συσχέτισή της με το παρελθόν. Ουσιαστικά τα τοπωνύμια μπορούν κάλλιστα να μας δώσουν σημαντικές πληροφορίες για τους πληθυσμούς που διαβιούν ή πέρασαν από την εκάστοτε γεωγραφική περιοχή.

Φερειπείν η περιοχή της κοιλάδας του Δρίνου ποταμού, η οποία σε μεγάλο ποσοστό ταυτίζεται με τα χωριά της Δ(ε)ρόπολης, διατηρεί μέχρι σήμερα, πληθώρα σλαβικών, αλλά και αρχαίων ελληνικών τοπωνύμιων, πράγμα που μαρτυρεί δύο διαφορετικές ιστορικές περιόδους. Εκείνη της αρχαίας – ελληνικής εποχής και έπειτα εκείνη των γνωστών σλαβικών επιδρομών του 7ου αιώνα στην Ήπειρο.

Όσον αφορά τα ονόματα των κατοίκων σε όλη την κοινότητά μας, εκτός των χριστιανικών, συναντάμε πλήθος αρχαίων, τα οποία υπάρχει περίπτωση να μην υφίστανται – σε τόσο υψηλό ποσοστό – σε περιοχές του σημερινού ελλαδικού

χώρου.

Κάνοντας μια πρόχειρη ανασκόπηση επί των ονομάτων στα χωριά μας – με επίκεντρο τη Δερβιτσάνη – θα συναντήσουμε σε υψηλό ποσοστό τα κάτωθι:

Αλέξανδρος, Αλκέτας, Αλκιβιάδης, Απόλλωνας, Άρης, Αριστείδης, Αριστοτέλης, Αρχιμήδης, Αχιλλέας, Δημοκράτης, Δημοσθένης, Επαμεινώνδας, Ευριπίδης, Ηρακλής, Θεμιστοκλής, Κλεάνθης, Κλεομένης, Λαέρτης, Λεωνίδας, Λύσανδρος, Μενέλαος, Μιλτιάδης, Ξενοφών, Οδυσσέας, Ορφέας, Πάρις, Πελοπίδας, Περικλής, Πολύκαρπος, Πύρρος, Σοφοκλής, Σωκράτης, Τηλέμαχος, Τιμόθεος, Τιμολέων.

Ενώ τα γυναικεία είναι :

Αγαθονίκη, Αγλαΐα, Ακριβή, Ανδρομάχη, Ανθή, Αντιγόνη, Αντιόπη, Αρετή, Αφροδίτη, Βερενίκη, Δανάη, Ελπινίκη, Εριφύλη, Ευδοξία, Ευρύκλεια, Ευτέρπη, Ηλέκτρα, Θάλεια, Ίρις, Ισμήνη, Ιφιγένεια, Καλλιθέα, Καλλίνα, Καλλιόπη, Καλλιρόη, Κλεονίκη, Κλεοπάτρα, Μελπομένη, Ξανθίππη, Ολυμπία, Πανωραία, Περσεφόνη, Πελαγία, Έλλη, Πηνελόπη, Πολυξένη, Τερψιθέα, Φερενίκη, Φιγαλία.

Η συχνότητα στη χρήση τους είναι απίστευτα έντονη ακόμη και κατά την περίοδο της κομμουνιστικής δικτατορίας, πράγμα το οποίο οι Βορειοηπειρώτες αιτιολογούν ως τη μόνη λύση στον περιορισμό του καθεστώτος, να ονοματοδοτήσουν τα τέκνα τους με αντίστοιχα χριστιανικά.

Παρά ταύτα, ένας άλλος παράγοντας, ο οποίος πιστεύω πως επηρέασε, είναι το υψηλό μορφωτικό επίπεδο μερίδας των κατοίκων της Δροπόλεως και ευρύτερα της περιοχής όπου διαβιούν ελληνικοί πληθυσμοί. Έτσι δημιουργείται μια «λόγια» τάση, η οποία θέλει τους γηγενείς Έλληνες, απόγονους των αρχαίων Ελλήνων της Ηπείρου. Ο μόνος τρόπος όμως για να το υποστηρίξουν, δεν είναι άλλος, παρά το ίδιο το όνομά τους.

Έχοντας υπόψη, μύθους, θρύλους και λοιπά λόγια κατασκευάσματα, που σχετίζονται με την ιστορία μας, διακρίνουμε μια συνεχιζόμενη «πάλη» μεταξύ της προφορικής μας παράδοσης και της ιστορικής καταγεγραμμένης πραγματικότητας. Κατά τη γνώμη μου, είναι απολύτως λογικό, μιας και ο μόνος τρόπος για να τροφοδοτήσεις την εθνική σου συνείδηση και να διατηρήσεις την ακεραιότητά της, είναι η αναγωγή σε γεγονότα που αφορούν τον εθνικό σου «κορμό». Στην προκειμένη περίπτωση, τα ονόματα εκφράζουν ταυτοχρόνως την υπερηφάνεια και τη μνήμη ενός ένδοξου πανελλήνιου παρελθόντος.

Θεώρησα σκόπιμο να κάνω γνωστό στο ευρύ αναγνωστικό κοινό, αυτή την ουκ ευκαταφρόνητη πτυχή της «βορειοηπειρώτικης ιδιοτυπίας» ή της συνήθειάς μας

να διατηρούμε ανέπαφο οτιδήποτε ελληνικό συνδράμει στην εθνική ιδιοσυγκρασία μας. Οι απόψεις που παραθέτω στο παρόν άρθρο, αφορούν μια προσωπική μου διαπίστωση , προερχόμενη με τη σειρά της από μια σειρά συζητήσεων, τόσο με Δερβιτσιώτες – Δεροπολίτες, όσο και με λοιπούς Βορειοηπειρώτες στην υπόλοιπη επικράτειά μας. Εύχομαι στο εγγύς μέλλον και άλλοι να ασχοληθούν εντατικότερα, ούτως ώστε να συνδράμουν με τη σειρά τους στην πλούσια εθνική – πολιτισμική μας κληρονομία.

Πηγές:

G. Ostrogorsky, Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, Αθήνα 1984

Νικόλας Βερνίκος, Σοφία Δασκαλοπούλου «Στις απαρχές της Νεοελληνικής Ιδεολογίας – Το Χρονικό της Δρόπολης», Εκδόσεις Αφων Τολίδη, Αθήνα 1999

Ζώτου Μολοσσού Β., Ηπειρωτικαί Μελέται, Πρόδρομος της βιβλιοθήκης του εν Κων/πολη Ηπειρωτικού Συλλόγου, Εν Αθήναι: Κ.Αντωνιάδη, 1875

Μαρτυρίες Βορειοηπειρωτών